

Handleiding invulformulier_natuurbeheerplan_subsidie_en maatregelen

Versie 26/05/2021

Inhoud

Inleiding	2
Werkblad SUBSIDIE-overzicht	4
Werkblad 1. a Indeling geometrie	9
Werkblad 2. Gegevens uit inventarisatie	11
Werkblad 3.a Doelstellingen NBP.....	14
Werkblad 3.b Doelstellingen per geometrie	17
Werkblad 4.b Beheermaatregelen	19
Werkblad 4.d Toegankelijkheid	21
Werkblad 5.a Verplichte opvolging	22
Werkblad 5.b Bijkomende opvolging	22
Werkblad 5.c Registratie beheermaatregel	24
Werkblad SUBSIDIE_per geometrie	25
Werkblad SUBSIDIE_ per beheerder	25
Bijlage 1: Overzicht gesubsidieerde natuurstreefbeelden - vegetaties	26
Bijlage 2: Aanvullende subsidie voor het behoud en de verbetering van soorten	29
Bijlage 3: Standaardlijst beheermaatregelen	30
Bijlage 4: Keuzelijst met object-types.....	34

Handleiding invulformulier_natuurbeheerplan_subsidie_en_ maatregelen

Inleiding

Het invulformulier natuurbeheerplan subsidies ('rekenblad subsidies') is een Excel formulier met een **dubbel doel**:

1. Op het Excel formulier vul je alle nodige gegevens in om de **subsidies te berekenen** voor een specifiek natuurbeheerplan (NBP). Het gaat enkel over de subsidies waarvoor het natuurbeheerplan zelf als aanvraag geldt. Bij de uitleg bij elk tabblad wordt verder in de handleiding aangegeven welke gegevens minstens moeten ingevuld worden om in aanmerking te komen voor subsidies. **Alle informatie in deze handleiding die niet van belang is voor aanvraag subsidie is met grijze achtergrond aangeduid.**
2. Je kan het Excel formulier ook uitgebreider invullen met alle gegevens van **delen 3 tot 5 van het natuurbeheerplan**. Dat kan o.m. interessant zijn om een gestructureerd overzicht te hebben van de maatregelen.

De subsidies worden bij de goedkeuring van het natuurbeheerplan of bij de omzetting van een bestaand beheerplan naar een natuurbeheerplan toegekend voor 6 jaar. Bij de 6 jaarlijkse evaluatie van het natuurbeheerplan volgt dan de toekenning van een volgende reeks subsidies.

Bij wijziging of uitbreiding van het natuurbeheerplan tijdens deze 6 jaarlijkse cyclus wordt het zelfde invulformulier subsidies behouden, maar aangepast en aangevuld.

Het gaat over volgende subsidies, vastgelegd in het Besluit van de Vlaamse regering van 14 juli 2017 betreffende de subsidiëring van de planning, de ontwikkeling en de uitvoering van het geïntegreerd natuurbeheer (verder BVR subsidies genoemd):

1. Subsidies van de uitvoering van beheermaatregelen voor de realisatie van de natuurstreefbeelden. (BVR subsidies, hoofdstuk 2)
 - a. Basissubsidie (art.11-12)
 - b. Aanvullende subsidie voor bosvorming (art.13 – 15)
 - c. Aanvullende subsidie voor behoud en de verbetering van soorten (art. 16-17)
 - d. Aanvullende subsidie voor de opvolging van resultaatindicatoren (art. 18-19)
 - e. Aanvullende subsidie voor het bereiken en het beheer van het natuurstreefbeeld 'onbeheerde climaxvegetaties' (art. 20-21)
2. Subsidies om terreinen toegankelijk te maken en te houden (BVR subsidies art 43-45)

Daarnaast berekent het rekenblad ook de subsidie voor opmaak van het natuurbeheerplan. (BVR subsidies, art.55 tot 58). Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke eerdere toekenning van een eerste schijf van deze subsidie, nog voor het indienen van het volledige natuurbeheerplan. Bij de omzetting van een bosbeheerplan of beheerplan voor een erkend natuurreservaat naar een nieuw natuurbeheerplan wordt de 'aanvullende subsidie evaluatie' voor de omzetting berekend (BVR subsidies, art.61, §2).

Deze subsidies kunnen toegekend worden aan **natuurlijke personen, privaatrechtelijke rechtspersonen en besturen**. Alleen de aanvullende subsidie voor bosvorming is niet beschikbaar voor besturen. Meer info over wat onder 'bestuur' moet begrepen worden vind je op <https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/natuurbeheer/natuurbeheerplan/begrippenlijst-natuurbeheerplan> .

Deze handleiding is bedoeld als hulp voor het invullen van het Excel formulier. Het Excel formulier bestaat uit verschillende werkbladen in een logische volgorde, die in de verdere tekst blad per blad uitgelegd worden. Het principe is dat je maar één keer bepaalde gegevens invult. Als die gegevens ook in latere werkbladen nodig zijn, worden ze daar automatisch ingevuld. **Om het Excel-formulier correct te laten werken is het belangrijk om de werkbladen in de juiste volgorde in te vullen!**

Je moet alleen de gekleurde velden in het Excel-formulier invullen. Velden die van belang zijn voor de subsidieberekening hebben een donkerdere tint. Er zijn 3 typen cellen:

	oranje cel: vrij in te vullen tekst of getal
	blauwe cel: keuzelijst met vooraf bepaalde waarden. De keuzelijst verschijnt wanneer je met de cursor de cel selecteert. Tip! je kan hier ook waarden uit vorige rijen kopiëren, in plaats van steeds opnieuw te moeten selecteren. Dat is handig bij lange keuzelijsten, wanneer bepaalde doelen of werken vaak terugkomen in andere beheereenheden.
	witte cel: niet invullen: de waarde wordt meestal opgezocht op basis van elders ingevulde gegevens. Een aantal gegevens worden ingevuld door Natuur en Bos bij de indiening en goedkeuring van het beheerplan. Dit staat expliciet aangegeven naast de cel.

Als je het Excel formulier enkel gebruikt voor de aanvraag van subsidies, moet je niet alle werkbladen en alle velden invullen. Hieronder volgt een overzicht. '-' betekent dat het werkblad automatisch ingevuld wordt. Verder in de tekst is informatie die niet relevant is voor de subsidie-aanvraag met grijze achtergrond aangeduid.

Werkblad	Aanvraag subsidies	Natuurbeheerplan delen 3 tot 5
SUBSIDIE_overzicht	Ja, enkel deel BASISDATA	Ja, enkel deel BASISDATA
SUBSIDIE_per geometrie	-	-
1. a indeling geometrie	Ja	ja
2. Gegevens uit inventarisatie	Ja	ja
3.a Doelstellingen NBP	Enkel de doelen voor de ecologische functie	ja
3.b Doelstellingen per geometrie	Enkel kolommen F tot en met T	ja
4.a Doel traject activiteit	Nee	ja
4.b Beheermaatregelen	Nee	ja
4.d Toegankelijkheid	Nee (enkel als je subsidie voor openstelling vraagt)	ja
5.a Verplichte opvolging	-	-
5.b Bijkomende opvolging	Nee (enkel als je subsidie voor bijkomende opvolging vraagt)	ja
5.c Registratie beheermaatregel	Ja (na de goedkeuring van het natuurbeheerplan)	ja

Werkblad SUBSIDIE-overzicht

BASISDATA

nr. natuurbeheerplan, naam natuurbeheerplan

Deze gegevens worden door Natuur en Bos zelf ingevuld

type natuurbeheerplan:

Duid in de keuzelijst het type natuurbeheerplan aan, of indien van toepassing, een combinatie van type 2, type 3 en type 4. Details over de combinatie worden verder ingevuld op het werkblad 3.b Doelstellingen per perceel.

Een natuurbeheerplan type 1 geeft enkel toegang tot de subsidie om een terrein toegankelijk te maken en te houden. Type 1 kan niet gecombineerd worden met de andere types.

goedkeuringsdatum natuurbeheerplan (1ste goedkeuring):

Dit veld wordt door Natuur en Bos zelf ingevuld.

Als het rekenblad ingevuld wordt voor een uitbreiding of wijziging van het natuurbeheerplan, blijft hier de datum van goedkeuring van het basisdossier staan.

Bij omzetting van een bosbeheerplan of een beheerplan van een erkend natuurreserveaat naar een natuurbeheerplan wordt hier de goedkeuringsdatum van het oorspronkelijke beheerplan ingevuld.

datum indiening subsidieaanvraag:

Als je een subsidie voor openstelling aanvraagt, kan je dit veld best zelf al voorlopig invullen, omdat het nodig is voor een correcte berekening van deze subsidie. Dit veld wordt later door Natuur en Bos aangepast, na ontvangst van de aanvraag.

goedgekeurde eerste schijf van de subsidie voor opmaak van een natuurbeheerplan:

Dit veld wordt door Natuur en Bos zelf ingevuld, in het geval dat de aanvraag voor de subsidie voor opmaak van een natuurbeheerplan al ingediend is voorafgaand aan het ter goedkeuring indienen van het volledige natuurbeheerplan.

naam indiener:

In principe is de indiener van het natuurbeheerplan dezelfde als de aanvrager van de subsidies en worden alle subsidies op één rekeningnummer betaald. De houder van de rekening staat in voor de verdere verdeling van de subsidies over de deelnemende beheerders.

Zie het werkblad 'SUBSIDIE_per geometrie', die als basis kan dienen om de subsidies te verdelen.

hoedanigheid:

- *Beheerder*: indien het natuurbeheerplan is opgesteld voor één beheerder
- *Gevoelmachtigde*: bij een gezamenlijk natuurbeheerplan

aantal eigenaars, betrokken bij realisatie van het natuurbeheerplan:

Dit veld is van belang voor de berekening van de subsidies voor opmaak van het natuurbeheerplan.

In het BVR subsidies art.57 is er sprake van het aantal 'eigenaars' en niet 'eigendommen'. Dat heeft voor gevolg dat er bij 1 eigendom in onverdeeldheid meerdere eigenaars zijn (bijv. 7 kinderen, en dus 7 eigenaars).

Voor een terrein van een natuurlijke persoon en een of meerdere rechtspersonen (bijv. NV, BVBA, vzw, ...): elke natuurlijke persoon en elke rechtspersoon telt voor één eigenaar.

Vul het totaal aantal deelnemende eigenaars voor het volledige natuurbeheerplan in, ook als er voor sommige van deze eigenaars geen subsidies mogelijk zijn (bijv. Vlaamse overheid)

adres – e-mail:

Vul het adres en het e-mailadres in van de indiener.

rekeningnummer:

Vul het rekeningnummer (IBAN en Bic code) in waarop de subsidies moeten uitbetaald worden

naam rekeninghouder (indien verschillend van indiener):**rijksregisternummer of ondernemingsnummer:**

Vul hier het rijkregisternummer of het ondernemersnummer in van de rekeninghouder:

- Natuurlijke personen: rijksregisternummer
- Rechtspersonen: ondernemingsnummer

totale oppervlakte NBP:

Deze oppervlakte wordt berekend op basis van de totale oppervlakte van de beheereenheden ingevuld in werkblad 1. A indeling geometrie. (De oppervlakte van objecten_vlakken en objecten_punten wordt dus niet mee gerekend!)

percentage tot doel gesteld natuurstreefbeeld:

Deze drie velden worden automatisch berekend op basis van de gegevens in werkblad 3b Doelstellingen per geometrie. Op die manier is een snelle controle mogelijk of er voor een bepaald type voldaan wordt aan de minimumnorm voor het percentage oppervlakte van het terrein waarvoor er natuurstreefbeelden tot doel gesteld worden (type 2: 25%, type 3 en 4: 90%)

tabel 1 subsidieoverzicht: niet geïndexeerde bedragen

Hier zal je de niet geïndexeerde bedragen van de berekende subsidie zien na het invoeren van de gegevens in de volgende werkbladen.

Hieronder wordt ter informatie kort aangegeven op basis van welke gegevens elke subsidie berekend wordt.

Eenmalige subsidie

Subsidie voor de opmaak van een natuurbeheerplan: de berekening is gebaseerd op de totale oppervlakte van de beheereenheden, de oppervlakte met natuurstreefbeeld en het aantal eigenaars betrokken bij de realisatie van het natuurbeheerplan. De wijze van berekenen hangt ook af van de processtap (basis, wijziging, uitbreiding, evaluatie)

Als er al een eerste schijf van deze subsidie is goedgekeurd in het geval dat de aanvraag voor de subsidie voor opmaak van een natuurbeheerplan al ingediend is voorafgaand aan het ter goedkeuring indienen van het volledige natuurbeheerplan, wordt dit bedrag afgetrokken van het hier weergegeven bedrag.

Jaarlijks uit te betalen subsidie

1. *Basissubsidie:* wordt berekend op basis van de natuurstreefbeelden en hun resp. oppervlakte opgenomen in werkblad 3.b Doelstellingen per geometrie. Als het terrein PAS-relevant* is (hoger subsidiebedrag), wordt de nodige informatie door de dossierbehandelaar van het ANB aangepast in de kolom 'totaal vermestende depositie (kg/(ha.jaar)) 2012 in het werkblad 2. Gegevens uit inventarisatie.
2. *Aanvullende subsidie voor bosomvorming:* wordt berekend op basis van het natuurstreefbeeld, de oppervlakte, de aanwezigheid van een bosbestand met maximum 20% inheemse boomsoorten, en eventueel de bosleeftijd (bij omvorming naar ppmb of ppms moet het bosbestand minimum 60 jaar oud zijn). Besturen komen niet in aanmerking voor deze subsidie.
3. *Aanvullende subsidie voor behoud en verbetering van soorten:* Op het werkblad 1.a Indeling geometrie, neem je naast de beheereenheden ook die plaatsen op waar je maatregelen voor soorten zal uitvoeren: objecten_lijnen, vlakken of punten met de resp. lengte, oppervlakte of aantal en vermelding van het type object. Op het werkblad 3b doelstelling per geometrie kan je in het veld MaatregelenpakketSoorten invullen voor welk pakket je een subsidie aanvraagt. Met deze gegevens wordt de subsidie voor behoud en verbetering van soorten berekend. De maatregelen waarvoor subsidies aangevraagd worden mogen geen deel uitmaken van het reguliere beheer van vegetaties die subsidiabel zijn en ze moeten relevant en nodig zijn voor de instandhouding en het herstel van de soorten in het leefgebied en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied.
4. *Aanvullende subsidie voor opvolging van resultaatsindicatoren:* Bij minimale beheeropvolging, zoals bepaald in de [handleiding natuurbeheerplan deel 5 opvolging](#) gebeurt de berekening van de subsidie op basis van automatisch ingevulde gegevens op het werkblad 5.a Verplichte Opvolging. Wanneer bijkomende metingen gepland zijn wordt de verhoogde subsidie berekend met de gegevens op het werkblad 5.b Bijkomende opvolging.
5. *Aanvullende subsidie voor bereiken en beheer van het natuurstreefbeeld (NSB) 'onbeheerde climaxvegetatie':* wordt berekend op basis van gegevens in werkblad 3.b. Doelstellingen per geometrie. Als het gaat over een bosbestand ouder dan 100j (zie veld 'leeftijd bos' op het werkblad 2. Gegevens uit inventarisatie) én de streefbeelden bevinden zich op voedselrijke bodems met een potentiële hoge opstandswaarde, wordt het jaarlijks bedrag verhoogd tot 325€/ha. De inschatting voedselrijke bodems wordt ingevuld door de dossierbehandelaar van het ANB in het verborgen werkblad SUBS_climax. Deze subsidie wordt enkel toegekend bij natuurbeheerplan type 4.

* de PAS-relevantie van het betrokken terrein: Een terrein is PAS-relevant als de kritische depositiewaarde voor stikstof, bepaald in het kader van de programmatische aanpak stikstof (meer info op: <https://www.natura2000.vlaanderen.be/pas>) wordt overschreden voor één of meerdere natuurstreefbeelden. Dit wordt door de dossierbeheerder van Natuur en Bos opgezocht in een databank.

6. **Subsidie om een terrein toegankelijk te maken en te houden:** wordt berekend op basis van de gegevens op werkblad 4d Toegankelijkheid. Het eerste jaar van de goedkeuring van de toegankelijkheidsregeling is de subsidie hoger dan de volgende jaren (1^e j: 70€ - daarna: 40€/j.). Er wordt pas een subsidie toegekend vanaf een oppervlakte van 5 ha, waarvoor de toegankelijkheidsregeling geldt. De subsidie wordt enkel berekend voor de toegankelijke delen van het terrein (toegankelijk op de wegen of speelzone, bivakzone, hondenzone of vrij toegankelijke zone). Tijdelijke ontoegankelijkheid omwille van openbare veiligheid gedurende maximaal 2 maanden per jaar is toegestaan zonder verlies van de subsidie. Het zelfde geldt voor tijdelijke ontoegankelijkheid voor de bescherming van inheemse dier- en plantensoorten gedurende maximaal 5 maanden per jaar.

Als het bedrag van de subsidie voor openstelling kleiner is dan 300€ per jaar, wordt de subsidie onmiddellijk voor een periode van drie jaar betaald. Na drie jaar volgt dan een tweede betaling voor de volgende drie jaar.

Aanvullende subsidie evaluatie:

Dit veld wordt pas zichtbaar wanneer de dossierbeheerder van het ANB de gegevens over de gewijzigde natuurstreefbeelden ingevuld heeft in het verborgen werkblad SUBS_opmaak.

Bij de omzetting van een oud beheerplan naar een natuurbeheerplan wordt er een eenmalige subsidie van 100€/ha toegekend voor elk gewijzigd natuurstreefbeeld. Met 'gewijzigd' wordt bedoeld dat het om een reële wijziging van het vroeger beheerdoel moet gaan. Zie enkele voorbeelden in de tabel hieronder.

Doel oud beheerplan	nieuw doel bij omzetting naar natuurbeheerplan	Subsidie
Inheems LH met CDB	9120	Nee
Bos, Exoten, aE	9120	Ja
Bos, Exoten, aE	Geen NSB	Nee
Hc	RBB_Hc	Nee
Soortenrijk grasland	Hp* (in type 2 nbp)	nee
Soortenrijk grasland	Hc	Ja

De bedragen in de tabel SUBSIDIE_overzicht kunnen nog licht wijzigen ten opzichte van de door jou ingevulde versie na nazicht door Natuur en Bos, o.m. omdat nog volgende bewerkingen worden uitgevoerd:

- Beoordeling PAS-relevantie => basissubsidie
- Beoordeling voedselrijke bodem => subsidie climaxvegetatie

- Beoordeling of het gaat over een wijziging van het natuurstreefbeeld => aanvullende subsidie evaluatie bij de omzetting naar een natuurbeheerplan
- Beoordeling of de maatregelen voor soorten geen deel uitmaken van het reguliere beheer van vegetaties die subsidiabel zijn en of ze relevant en nodig zijn voor de instandhouding en het herstel van de soorten in het leefgebied en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied => subsidies voor behoud en verbetering soorten.
- Als de TR tegelijkertijd met het natuurbeheerplan ter goedkeuring ingediend wordt zal de dossierbehandelaar bij Natuur en Bos de datum van goedkeuring aanvullen=> subsidie voor openstelling.

tabel 2 subsidieoverzicht: geïndexeerde bedragen:

De subsidiebedragen worden jaarlijks aangepast aan de gezondheidsindex. Het effectief uit te betalen bedrag van de subsidie voor een bepaald jaar kan dus pas berekend worden zodra de referentie index voor dat jaar bekend is.

Werkblad 1. a Indeling geometrie

Het werkblad beheerindeling omvat een lijst van geometrieën: alle beheereenheden (vlakvormig) en een reeks objecten (vlakken, lijnen of punten). Elke 'geometrie' stemt in de regel overeen met een GIS-object of verwijst naar een vlakvormig, lijnvormig of punt-element op de kaart van het terrein waarvoor het natuurbeheerplan opgesteld wordt.

Minstens volgende geometrieën moeten op het werkblad 1.a indeling geometrie opgenomen worden:

1. **beheerindeling** : een lijst van alle beheereenheden (de som van de oppervlaktes is de oppervlakte van het volledige terrein waarvoor een natuurbeheerplan opgesteld wordt).
2. Objecten nodig voor de berekening van de **aanvullende subsidie voor behoud en verbetering van soorten** (zie het overzicht als bijlage 2):
 - object_lijnen: pakket 1 (greppels) en pakket 2 (hagen): **lengte** en type object invullen!
 - object_vlakken: pakket 3 (houtkant), pakket 5 (kale bodem), pakket 6 (gefaseerd maaien), pakket 7 (hakhout of middelhoutbeheer), pakket 13 (maaien bij traditioneel vijverbeheer): **oppervlakte** en type object invullen!
 - objecten_punten: pakket 4 (knotbomen), pakket 8, 9 of 10 (poel), pakket 11 of 12 (vijver): **aantal** en type object invullen. (Vlakken of lijnen zijn ook mogelijk, maar vul dan zeker het veld 'aantal ' in).
3. Objecten nodig voor de berekening van de **subsidie om een terrein toegankelijk te maken en te houden**:
 - object_vlakken:
 - o Zone enkel toegankelijk op de wegen: oppervlakte invullen
 - o Speelzone, bivakzone, hondenzone of vrij toegankelijke zone: oppervlakte invullen

Maak best aparte objecten_vlakken voor de verschillende types beheerders.
4. **Bosbalans**:
 - Object_vlakken: ontbossingsplek, bebossingsplek: oppervlakte invullen!

Vul de gegevens in van alle beheereenheden, die opgenomen zijn in het natuurbeheerplan, inclusief deze waar er geen gesubsidieerd natuurstreefbeeld als doel gesteld wordt en inclusief de beheereenheden van deelnemende beheerders die niet in aanmerking komen voor subsidies. Dit is van belang voor de berekening van de subsidie voor opmaak van het natuurbeheerplan (oppervlakte en aantal eigenaars) en van de subsidies waar er een minimum-oppervlakte voor geldt.

NaamBeheereenheid of NaamBeheerobject:

Dit veld wordt verder in de volgende werkbladen automatisch overgenomen.

Het is noodzakelijk de beheerindeling eerst in te tekenen in een GIS-laag en in dit veld de geometrie nummering van het overeenkomstige GIS-object in te vullen. Let er op dat je een unieke ID geeft met daarin niet alleen verwijzing naar de beheereenheid, maar ook naar het terrein (afkorting van de naam) en eventueel ook het jaar van indiening.

Bijv: 2018_MK_1a : beheereenheid 1A in het domein Most-Keiheuvel , beheerplan ingediend in 2018.

Type Geometrie:

Beheereenheden – Blokken – Domeinen – Object_vlakken – Object_lijnen – Object_punten

Veel beheerplannen werken alleen met beheereenheden. In grotere natuurterreinen of terreinen met meerdere eigenaars kunnen beheereenheden ook gegroepeerd worden in logisch samenhangende (beheer)blokken. Voor bepaalde beheerdoelen of beheermaatregelen kan het nuttig zijn om deze aan een blok of zelfs aan heel het natuurterrein (domein) te koppelen. In onderstaande tabel zie je een voorbeeld voor het natuurbeheerplan Hoofsweer.

GIS_ID (link GIS_file)	Type Geometrie	Nummer Geometrie	Naam Geometrie	Oppervlakte (ha)	Lengte (m)
ANT093061A	Beheereenheden	1A		10,6	
ANT093061B	Beheereenheden	1B		3,85	
ANT093061C	Beheereenheden	1C		1,45	
ANT093061D	Beheereenheden	1D		0,15	
ANT093062A	Beheereenheden	2A		7,9	
ANT093062B	Beheereenheden	2B		2,68	
ANT093062C	Beheereenheden	2C		1,04	
ANT093062D	Beheereenheden	2D		0,56	
ANT093061	Blokken	Blok 1		16,05	
ANT093062	Blokken	Blok 2		12,18	
ANT09306	Domeinen	Domein: Hoofsweer		28,23	

Beheereenheden omvatten meestal homogene ruimtelijke terreindelen met een bepaald natuurstreefbeeld, waarvoor een aantal natuurbeheermaatregelen moeten uitgevoerd worden. In bepaalde gevallen slaan beheerdoelen of maatregelen echter op lijn- of puntvormige objecten, die vaak een specifiek beheer krijgen maar niet samenvallen met een klassieke beheereenheid. Ook zaken als erfgoedelementen of recreatieve infrastructuur vallen meestal niet samen met klassieke beheereenheden. Voorbeelden zijn: een poel, een dreef, een wandelpad, een ijskelder voor vleermuizen,... Het kan nuttig zijn om bepaalde werken te koppelen aan deze objecten in plaats van aan beheereenheden. Afhankelijk van de vorm onderscheidt men puntvormige, lijnvormige of vlakvormige beheerobjecten, wat overeenkomt met verschillende gis-lagen.

Zie kader: objecten nodig voor de berekening van de subsidies en het bijhouden van de bosbalans

Oppervlakte (ha):

Vul de oppervlakte van de beheereenheid in. Controleer dat de som van alle oppervlaktes dezelfde is als de volledige oppervlakte weergegeven in het natuurbeheerplan. Dat is van belang voor de berekening van de subsidie voor de opmaak van het natuurbeheerplan. Indien van toepassing en zeker als het nodig is voor de subsidieberekening: vul ook de oppervlakte van de blokken, van het domein en van objecten_vlakken. Ook voor object_punten kan je indien nodig een oppervlakte invullen.

Lengte(m) (enkel bij objecten_lijnen):

Indien van toepassing en zeker als het nodig is voor de subsidieberekening: vul de lengte van een lijnvormig object in.

Aantal (enkel bij objecten_punten):

Indien van toepassing en zeker als het nodig is voor de subsidieberekening: vul het aantal van een puntvormig object in. (bijv. knotbomen, poel, vijver)

Type object (enkel bij objecten):

Vul dit veld zeker in als het nodig is voor de subsidieberekening: greppel met slikrand, haag, houtkant, knotbomen, kale bodem, poel, vijver.

De volledige keuzelijst met object-types vind je als [bijlage 4](#) bij deze handleiding.

Werkblad 2. Gegevens uit inventarisatie

Op dit werkblad worden enkele gegevens samengebracht die afgeleid worden uit deel 2 van het natuurbeheerplan, de inventarisatie. Deze gegevens zijn van belang voor de berekening van de subsidies.

Bij een **type 1** natuurbeheerplan, waar enkel subsidie voor openstelling mogelijk is, is het enkel verplicht voor alle beheereenheden die opgenomen zijn in het natuurbeheerplan de 3 volgende velden in te vullen:

Processtap NBP – jaar processtap – beheerder geometrie

NaamBeheereenheid of NaamBeheerobject – type geometrie - oppervlakte (ha) – lengte (m) - aantal:

Deze velden worden overgenomen van het werkblad 1. a indeling geometrie

Processtap NBP – jaar processtap

Duid bij elke beheereenheid en bij elke object (dat van belang is voor de berekening van de subsidie) de juiste proces-stap aan en duid aan in het hoeveelste jaar van de 6-jaarlijkse cyclus de aanvraag gebeurt.

Basis (nieuw): bij alle beheereenheden in een volledig nieuw natuurbeheerplan. In dat geval zet je het veld ‘jaar’ overal op 1.

Wijziging: bij een wijziging van het natuurbeheerplan: enkel bij die beheereenheden waar er wijzigingen in het natuurbeheerplan aangebracht worden. Je past in dat geval in het Excel formulier dat bij de goedkeuring van het basisdossier was opgesteld enkel de gegevens van de beheereenheden waar er wijzigingen zijn aan. In het veld ‘jaar’ geef je aan in het hoeveelste jaar van de cyclus dat gebeurt. (vb.: bij een natuurbeheerplan dat werd goedgekeurd in 2018. Een wijziging in 2020 gebeurt dan in het jaar 3 van de 6-jaarlijkse cyclus)

In de 1ste tabel op het werkblad SUBSIDIE_overzicht zal je dan zien dat de subsidie voor de jaren vanaf de wijziging aangepast is. Voor de beheereenheden met een wijziging is er geen bijkomende subsidie voor opmaak van een natuurbeheerplan.

Uitbreiding: bij een toevoeging van een of meerdere nieuwe beheereenheden bij een goedgekeurd natuurbeheerplan. Je voegt in dat geval in het Excel formulier dat bij de

goedkeuring van het basisdossier was opgesteld de gegevens van de nieuwe beheereenheden toe. **(Opgelet! Je kan enkel beheereenheden toe voegen door helemaal onderaan de lijst een nieuwe rij aan te maken. Probeer geen rij tussen te voegen)** In het veld 'jaar' geef je aan in het hoeveelste jaar van de cyclus dat gebeurt. (vb.: bij een natuurbeheerplan dat werd goedgekeurd in 2018. Een wijziging in 2020 gebeurt dan in het jaar 3 van de 6-jaarlijkse cyclus). In de tabel subsidie overzicht zal je dan zien dat de subsidie voor de jaren vanaf de uitbreiding aangepast is. De subsidie voor opmaak van een natuurbeheerplan beperkt zich bij een uitbreiding tot 100€/ha voor de oppervlakte van de natuurstreefbeeld en waarmee het natuurbeheerplan wordt uitgebreid.

Evaluatie: Bij alle beheereenheden uit het oude beheerplan in het geval van evaluatie van een bosbeheerplan of beheerplan van een erkend natuurreservaat met omzetting naar een natuurbeheerplan. Vul dan bij het veld 'jaar' overal 1 in. Bij de omzetting van een bosbeheerplan of een beheerplan voor een erkend natuurreservaat volgens de oude regelgeving naar een nieuw natuurbeheerplan kan een subsidie worden verkregen van 100 €/ha natuurstreefbeeld dat wordt gewijzigd bij de omzetting van het beheerplan. Deze subsidie komt in de plaats van de subsidie voor opmaak van een natuurbeheerplan. (BVR subsidies, art. 61, §1, 3de lid).

Type Beheerder:

Duid in de keuzelijst het soort beheerder aan. Doe dit voor elke beheereenheid en ook voor elk object dat van belang is voor de subsidieberekening:

Natuurlijke persoon - Privaatrechtelijke rechtspersoon - Agentschap voor Natuur en Bos - Andere Vlaamse overheid – Bestuur – Andere

Meer info over het begrip 'beheerder' en het begrip 'bestuur' vind je op <https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/natuurbeheer/natuurbeheerplan/begrippenlijst-natuurbeheerplan>

Subsidies worden alleen toegekend aan natuurlijke personen, privaatrechtelijke rechtspersonen en besturen. Besturen komen niet in aanmerking voor de aanvullende subsidie voor bosomvorming.

Indien de beheerder verschillend is van de eigenaar, is enkel het statuut van de beheerder bepalend of de subsidie toegekend wordt. Het statuut van de eigenaar speelt dan geen rol.

Bijv. bij een terrein in eigendom van de Vlaamse overheid, in erfpacht/huur gegeven aan een terreinbeherende vereniging, kan de vereniging subsidies krijgen.

(deels) verworven met overheidsmiddelen?

Ja - nee

Terreinen die geheel of gedeeltelijk verworven zijn met overheidsmiddelen komen niet in aanmerking voor de aanvullende subsidie voor bosomvorming.

Bos Actueel Inheems:

< 20% inheemse soorten - > 20% inheemse soorten

Dit vak moet enkel ingevuld worden als je een aanvullende subsidie voor bosomvorming aanvraagt (voor de volledige beheereenheid of voor een gedeelte ervan). Geef dan aan of er

in het bosbestand momenteel meer of minder dan 20% (bedekking) bestaat uit inheemse boomsoorten.

Onder inheemse boomsoorten wordt verstaan: de boomsoorten die voorkomen in [bijlage 1 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2015 betreffende het verlenen van subsidies voor bebossing en herbebossing met toepassing van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling voor de programmaperiode 2014-2020](#).

Bosleeftijd (indien NSB rbbppm of climaxvegetatie):

bosleeftijd <60 jaar - bosleeftijd > 60 jaar - bosleeftijd > 100 jaar

Dit vak moet alleen ingevuld worden als de beheereenheid geheel of gedeeltelijk voor één van de hieronder vermelde subsidies in aanmerking komt:

1. De aanvullende subsidie voor bosomvorming: In geval van bosomvorming van een bosbestand naar het natuurstreefbeeld rbbppm (structuurrijke, oude bestanden van grove den met een minimale leeftijd van tachtig jaar), moet het bosbestand bij de goedkeuring/evaluatie van het natuurbeheerplan minstens een leeftijd van zestig jaar hebben.
2. De aanvullende subsidie voor het bereiken en het beheer van het natuurstreefbeeld onbeheerde climaxvegetaties (enkel voor natuurbeheerplan type 4): vanaf een bosleeftijd van 100 jaar komt de beheereenheid in aanmerking voor de verhoogde subsidie (voor zover het ook gaat over een bos op voedselrijke bodem met en potentieel hoge opstandswaarde).

Totale vermestende depositie (kg/(ha.jaar)) 2012:

Dit veld wordt door de dossierbeheerder bij Natuur en Bos ingevuld. Deze informatie is nodig om te bepalen of het terrein PAS-relevant is, wat leidt tot een hoger bedrag voor de basissubsidie.

Werkblad 3.a Doelstellingen NBP

LIJST beheerdoelstellingen:

Hier maak je een lijst met de beheerdoelstellingen voor het natuurterrein voor elk van de drie functies (ecologisch, sociaal en economisch), zonder die al ruimtelijk toe te wijzen. Je kiest voor elk doel uit een standaardkeuzelijst van beheerdoelen.

1. Ecologisch:

De beheerdoelen voor **vegetaties** zijn gegroepeerd in geclusterde natuurstreefbeelden - vegetaties. Dat vermijdt dat je steeds opnieuw aparte beheermaatregelen moet invullen voor verschillende vegetaties die hetzelfde beheer krijgen. Als je toch meer gedetailleerd wil werken, kan je voor één beheerdoel twee natuurstreefbeelden ingeven door ze in de kolom "Vrij tekstveld omschrijving beheerdoelstelling" een aparte naam te geven. Zie bovenstaand voorbeeld: zowel habitat 9120 als 9190 vallen onder het doel "9.1. Droge habitatbossen". Hieronder vind je de keuzelijst voor vegetaties, met daarnaast de mogelijke gesubsidieerde natuurstreefbeelden.

Natuurstreefbeelden vegetaties - clusters	Natuurstreefbeelden vegetaties
0 geen natuurdoelvegetatie	
1.0 LANDSCHAP buitendijkse slikken, schorren & estuaria	1130, 1140, 1310_buitendijks, 1310_zk_buitendijks, 1310_zv_buitendijks, 1320, 1330_buitendijks, 1330_da_buitendijks
2.0 LANDSCHAP strand & duinen	
2.1 Embryonale & wandelende duinen	2110, 2120
2.2 Vastgelegde duinen met mossen, grassen of struweel	2130, 2130_hd, 2130_had, 2150, 2160, 2170, 2190, 2190_mp
2.3 Beboste duinen	2180
3.0 LANDSCHAP water en moerassen	
3.1 voedselarme vennen en plassen	3110, 3130, 3130_aom, 3130_na
3.2 Voedselarme, zuur bruingekleurde vennen	3160
3.3 Vegetatierijke plassen	3140 & 3150
3.4 Andere plassen	rbbah, andere_ae, andere_ao, andere_ap, andere_ah
3.5 Stromende wateren	3260
3.6 Oevervegetaties	3270
3.7 Moerassen	7140, 7210, 7220, 7230, rbbmr, rbbmc, rbbms, andere_mr, andere_mc, andere_mz, andere_md
4.0 LANDSCHAP heide en landduinen	
4.1 Landduinen	2310, 2330, 2330_bu, 2330_dw
4.2 Vochtige heide & hoogveen	4010, 7110, 7140 (_oli, _meso, _bas, _mrd), 7150
4.3 Droge heide	4030
4.4 Gedegradeerde heide	andere_cp, andere_cd, andere_cm

5.0 LANDSCHAP struwelen, ruigtes & pioniervegetaties	
5.1 Droge struwelen	5130 (_hei, _kalk), rbbsg, rbbsp, andere_sz
5.2 Vochtige struwelen	rbbsm, rbbst, rbbso, andere_so
5.3 Droge ruigten	andere_hr, andere_ku
5.4 Vochtige ruigten	66430 (_bz, _hf, _hw), rbbhf
5.5 Akkers met onkruidflora	Andere_b*
6.0 LANDSCHAP graslanden	
6.1 Binnendijkse slikken en schorren (grasland)	1310_binnendijks, 1310_pol_binnendijks, 1330_binnendijks, 1330_hpr_binnendijks
6.2 Droge schraalgraslanden	6120, 6210, 6230, 6230_hn, 6230_hnk, rbbha
6.3 Vochtige schraalgraslanden	6230_hmo, 6230_ha, 6410, 6410_ve, 6410_mo
6.4 Droge graslanden op matig voedselrijke bodem	6510, 6510_hu, 6510_huk, rbb_ha, rbbhu, rbbkam, andere_ha, andere_hu, andere_hv
6.5 Vochtige graslanden op matig voedselrijke bodem	6510_hus-hua, rbbhc, rbbzil, rbbvos
6.6 andere soortenrijke graslanden	andere_hj, andere_hp*, andere_hr
8.0 LANDSCHAP mergelgrotten	8310
9.0 LANDSCHAP bossen	
9.1 Droge habitatbossen	9110, 9120, 9130, 9150, 9160, 9190
9.2 Vochtige habitatbossen	91D0, 91E0 (_va, _vc, _sf, _vm, _vn, _vo), 91F0
9.3 Structuurrijk inheemse naaldbossen	rbbppm
9.4 Inheemse bossen	Geen natuurstreefbeeld
9.5 Uitheemse & gemengd inheems-uitheemse bossen	Geen natuurstreefbeeld
9.6 Andere bossen & parken	Geen natuurstreefbeeld
12.1 Mozaïeklandschap	Alle NSB mogelijk.
12.2 Onbeheerde climaxvegetatie	9110, 9120, 9130, 9160, 9190, 91D0, 91E0 (_va, _vc, _sf, _vm, _vn, _vo), 91F0

Het is in veel gevallen niet nodig om naast natuurstreefbeelden vegetaties ook doelstellingen voor het **leefgebied van een soort** uit te werken, omdat de fauna meelift met de vegetaties. Als je toch een of meerdere beheereenheden aanduidt als leefgebied voor een soort, moet je op dit tabblad 3a daarvoor geen aparte doelstelling voorzien. Je kan op tabblad 3b 'Doelstellingen per geometrie' aangeven of de beheereenheid ook als leefgebied voor een soort aangeduid wordt.

Bij **Procesgestuurde natuur** wordt in deze lijst enkel onderscheid gemaakt tussen *mozaïeklandschap* en *Onbeheerde climaxvegetatie*.

2. Sociaal:

De sociale doelen worden als volgt gegroepeerd:

20 SOCIALE DOELEN

20.1 Beleving

- 20.1.1 Beleving: toeristisch-recreatieve ontsluiting
- 20.1.2. Beleving: belevingszones
- 20.1.3. Beleving: publieke activiteiten
- 20.1.4. Beleving: (natuur)educatie
- 20.2 Wetenschappelijk onderzoek
- 20.3 Cultuurhistorie
 - 20.3.1. Cultuurhistorie: gebouwen en constructies
 - 20.3.2. Cultuurhistorie: andere
- 20.4 Natuurbegraafplek
- 20.5 Sociale doelen: andere
- 20.6 Geen sociaal doel

3. Economisch:

De economische doelen worden als volg gegroepeerd:

30 ECONOMISCHE DOELEN

- 30.1 Houtoogst
- 30.2 Wildbeheer
- 30.3 Visvangst
- 30.4 Voedselproductie
- 30.5 Economisch doel: andere
- 30.6 Geen economisch doel

Functie doel:

Dit veld wordt automatisch ingevuld. Er zijn 4 mogelijkheden ("*vegetatie*", "*procesnatuur*", "*sociaal*" of "*economie*");

Vrij tekstveld omschrijving beheerdoelstelling:

niet verplicht, vrij tekstveld: hier kan je een zelf gekozen naam voor een beheerdoel invullen. Indien je hier niets invult, wordt automatisch de naam van het overeenkomstige doel overgenomen.

Werkblad 3.b Doelstellingen per geometrie

Op dit werkblad ga je de beheerdoelen van het natuurbeheerplan ruimtelijk vastleggen, inclusief alle noodzakelijke informatie voor bosvormingen en berekening van de subsidies. De ecologische doelen moeten op niveau van elke beheereenheid ingevoerd worden. Koppel ook het ecologisch doel 'leefgebied ...' aan die objecten (vlakken, lijnen of punten) die van belang zijn voor de aanvullende subsidie voor behoud en verbetering van soorten. **Sociale of economische beheerdoelen kan je indien gewenst koppelen aan blok of domein.**

Naam Beheereenheid of Naam Beheerobject – type geometrie - oppervlakte (ha)- lengte (m) - aantal:

Deze velden worden overgenomen van het werkblad 1. a geometrie

NBP type per beheereenheid:

Duid aan welke type natuurbeheerplan (twee, drie of vier) van toepassing is op elke beheereenheid en ook voor elk object dat van belang is voor de subsidieberekening.

Natuurbeheerdoel:

In de keuzelijst verschijnen de geclusterde natuurstreefbeelden of procesgestuurde natuur die je opgenomen hebt op het werkblad 3.a Doelstellingen NBP. Indien je voor een bepaalde beheereenheid of object een vegetatiedoel nodig hebt, dat niet in de keuzelijst staat, moet je dat eerst op werkblad 3a Doelstellingen NBP toevoegen.

NSB 1 tot 4:

In deze velden vul je waar het van toepassing is het subsidieerbare natuurstreefbeeld in. Je kan per beheereenheid maximum 4 natuurstreefbeelden ingeven.

In de keuzelijst vind je de codes voor alle gesubsidieerde natuurstreefbeelden (Europees te beschermen habitats, RBB's en andere vegetaties), geordend per cluster. Zie als [bijlage 1](#) de tabel met overzicht van de gebruikte codes en omschrijving van het bijhorend natuurstreefbeeld en verwijzing naar het type natuurbeheerplan waar dit natuurstreefbeeld tot doel kan gesteld worden.

Voor die beheereenheden (of een gedeelte ervan) waar je geen gesubsidieerd natuurstreefbeeld (NSB) tot doel stelt, selecteer 'geen vegetatie NSB'.

Ook voor de beheereenheden met procesgestuurde natuur-mozaïek of climaxvegetatie vul je hier in uit welke natuurstreefbeelden de mozaïek of de climaxvegetatie bestaat. Voor mozaïeklandschappen kan je uitzonderlijk tot 8 vegetatietypes en overeenkomstige % invullen. Hiervoor maak je kolom S tot Z zichtbaar in het excelformulier.

Als het natuurstreefbeeld (NSB) het leefgebied van een soort is, moet je hier toch invullen welke vegetatie er op het terrein voorkomt of als doel gesteld wordt.

Voor de objecten (vlakken, lijnen of punten) moet je hier niets invullen.

pNSB1 tot 4:

Voor elk van de maximum 4 ecologische doelen per beheereenheid vul je in voor welk percentage van de oppervlakte van de beheereenheid dit geldt.

Bv. heide: 90%, ven 10%

check 100%:

In dit automatisch berekende veld verschijnt ' % ok' als de som van Percentage_1 (%) tot 4 100 is.

Als in dit veld niets verschijnt, controleer je best nog eens de procentuele verdeling over de beheereenheid van de verschillende ecologische doelen. Als er binnen een beheereenheid maar over een deel van de oppervlakte naar een gesubsidieerd natuurstreefbeeld gestreefd wordt, vul je voor het overig deel in 'geen NSB'.

Bv. Rbbppm: 80%, geen vegetatie NSB: 20%

NSB leefgebied 1-4:

In de keuzelijst verschijnen alle diersoorten waarvoor je in een natuurbeheerplan een leefgebied kan aanduiden.

In veel gevallen zijn er geen aparte doelen voor leefgebied nodig omdat de fauna meelift met de vegetaties en er geen fauna-specifieke beheermaatregelen genomen worden. In dat geval laat u deze cellen gewoon blanco.

Als er toch expliciete doelen voor leefgebied zijn, kies je per beheereenheid het doel uit de keuzelijst. Je kan per beheereenheid voor maximaal 4 soorten het leefgebied van een soort als natuurstreefbeeld aanduiden.

NSB Procesgestuurde natuur

In de keuzelijst verschijnen de beheerdoelen – procesgestuurde natuur die je opgenomen hebt op het werkblad 3.a Doelstellingen NBP. Je kiest welk doel van toepassing is voor de betrokken beheereenheid.

Voor de berekening van de basissubsidie voor mozaïeklandschap, worden er drie types (A,B,C) onderscheiden. De types worden bepaald door de vegetaties waaruit de mozaïek is samengesteld. Zorg er dus voor dat je in de velden NSB 1 tot 4 de deelvegetaties van de mozaïek aanduidt. Het bepalen van het type mozaïeklandschap voor de berekening van de basissubsidie gebeurt dan automatisch.

Mozaïeklandschap - type A	bestaat uit ten minste twee voor een natuurbeheerplan type twee als natuurstreefbeeld in aanmerking komende vegetaties
Mozaïeklandschap - type B	bestaat ten minste voor 40% uit de natuurstreefbeelden 2310, 2330, 4010, 7150, 4030, 6430, 7140 en rbbsg
Mozaïeklandschap - type C:	ten minste voor 40% bestaat uit natuurstreefbeelden 6120, 6210, 6230, 6410, 6510, rbbhc en rbbmc
Onbeheerde climaxvegetatie	

MaatregelenpakketSoorten (enkel voor beheerobjecten!)

In de keuzelijst verschijnen de subsidieerbare pakketten van beheermaatregelen voor de *Aanvullende subsidie voor behoud en verbetering van soorten* (zie overzicht als bijlage 2).

Je vult dit veld niet in bij de beheereenheden! Enkel voor die objecten die je specifiek aangeduid hebt in functie van de subsidie voor behoud en verbetering van de soorten vul je dit veld in (Zie kader onder werkblad 1a Indeling geometrie).

Sociale Visie en Sociale Visie 2:

In de keuzelijst verschijnen de beheerdoelen voor de sociale functie die je opgenomen hebt op het werkblad 3.a Doelstellingen NBP. Ja kan maximaal 2 sociale doelen per beheereenheid of object kiezen in de 2 beschikbare kolommen.

Economische Visie en Economische Visie 2:

In de keuzelijst verschijnen de beheerdoelen voor de economische functie die je opgenomen hebt op het werkblad 3.a Doelstellingen NBP. Ja kan maximaal 2 economische doelen per beheereenheid of object kiezen in de 2 beschikbare kolommen.

Werkblad 4.b Beheermaatregelen

Op dit werkblad kan je per beheereenheid of andere geometrie de beheermaatregelen vastleggen en inplannen per jaar.

Voor elke beheermaatregel in een beheereenheid maak je een nieuwe rij.

Voor sommige beheermaatregelen is het jaar van uitvoering op voorhand niet bekend. In onderstaand voorbeeld voorziet het beheerplan occasionele ruimingen voor een poel, wanneer de sliblaag te dik wordt. Om deze werken toch in te plannen, doe je het volgende:

- Maak een jaarlijkse controleactiviteit voor deze beheermaatregel om na te gaan of het moet uitgevoerd worden.
- Maak een beheermaatregel 'Slibruimen, ad hoc', maar je plant hiervoor nog geen jaren. De controles zullen uitwijzen in welk jaar dit effectief zal gebeuren, en dan kan je het vlot aanduiden op werkblad 4.b.

NaamBeheereenheid of NaamBeheerobject:

Keuzelijst: kies de relevante ruimtelijke eenheid waar het beheerwerk wordt uitgevoerd. Je kan hiervoor kiezen uit alle ruimtelijke eenheden (beheereenheid, blok/domein of de beheerobjecten).

Tip: Als er veel eenheden zijn, kan je beter eerst de volledige lijst kopiëren uit werkblad 1 en rijen tussenvoegen voor extra beheerwerken.

Opp (ha)

Dit veld wordt automatisch ingevuld

Actueel (BWK)

Vrij veld. Hier omschrijf je de actuele toestand in de beheereenheid of het object aan de hand van de BWK-code.

Doel – NSB'en

Deze velden worden automatisch overgenomen van de gegevens op tabblad 3b. Doelstelling per geometrie.

éénmalig/terugkerend

éénmalige maatregelen – terugkerende maatregelen

Enmalige maatregelen zijn maatregelen die tijdens de loop van het beheerplan maar één keer worden uitgevoerd. Ze hebben als doel een verandering in het abiotisch milieu of in de levensgemeenschap mogelijk te maken of op gang te brengen. (vb. plaggen , kaalkap, gefaseerde eindkap, verwijderen exoten.

Terugkerende maatregelen worden tijdens de looptijd van het beheerplan verschillende keren uitgevoerd (bv. maaien, dunnen,...)

maatregel

Keuzelijst zie bijlage 3

Specificaties

Details ivm plaats, frequentie, periode, materiaal of machine, schoontijd.

Jaar xxxx tot xxxx+24

De jaren in de eerste rij worden automatisch berekend op basis van de goedkeuringsdatum van het beheerplan. Per beheereenheid kruis je de jaren aan waarin het beheerwerk plaatsvindt. Anders laat je de cel leeg.

Werkblad 4.d Toegankelijkheid

Op dit werkblad vul je de informatie in die nodig is voor het berekenen van de subsidie om een terrein toegankelijk te maken en te houden.

De subsidie wordt maar toegekend als de oppervlakte van het terrein waarvoor een toegankelijkheidsregeling is opgesteld ten minste 5 hectare bedraagt.

Nummer geometrie - Type geometrie - oppervlakte – jaar processtap – beheerder -Type object

Van het tabblad '2. Gegevens uit inventarisatie' worden enkel de volgende object_vlakken ivm de toegankelijkheid overgenomen .:

Bivakzone – hondenlosloopzone – natuurbegraafplaats – speelzone – vrij toegankelijke zone (andere , ligweide, picknickweide of struinnatuur) - zone enkel toegankelijk op de wegen.

Als op deze tabel niet de volledige toegankelijke oppervlakte van het terrein wordt opgenomen moet je op werkblad '1.a indeling geometrie' de nodige objecten_vlakken voorzien voor de ontbrekende zones.

datum goedkeuring toegankelijkheidsregeling

Vul de datum in.

Het eerste jaar van de toegankelijkheidsregeling (TR) is de subsidie hoger (70€/ha), dan de daaropvolgende jaren (40€/ha).

Opgelet: de subsidie wordt pas correct berekend als de datum van indiening van de subsidieaanvraag is ingevuld (tabblad Subsidie_Overzicht)

Als de TR tegelijkertijd met het natuurbeheerplan ter goedkeuring ingediend wordt zal de dossierbehandelaar bij Natuur en Bos de datum van goedkeuring van de TR aanvullen.

Als de TR pas later, na de goedkeuring van het natuurbeheerplan ter goedkeuring ingediend wordt, kan de subsidie voor openstelling aangevraagd worden door bij de TR het invulformulier natuurbeheerplan subsidies te voegen, met aanvulling van de gegevens op het werkblad 4d Toegankelijkheid.

aard van de toegankelijkheid

Vul de aard van de toegankelijkheid in door het gepaste item aan te klikken in de keuzelijst.

Het basisbedrag van 70€ (1^e jaar van TR) of 40€ geldt voor die zones die enkel toegankelijk zijn op de wegen.

Voor speelzone, bivakzone, hondenzone en vrij toegankelijke zone wordt een hoger subsidiebedrag (120€/ha) toegekend.

Voor beheereenheden die niet toegankelijk zijn of niet opgenomen zijn in een TR wordt er geen subsidie voor openstelling verleend.

Werkblad 5.a Verplichte opvolging

Dit werkblad wordt automatisch ingevuld op basis van de gegevens over de natuurstreefbeelden – vegetatie en de leefgebieden van een soort. Meer info vind je in de [handleiding natuurbeheerplan deel 5 opvolging](#)

Natuurstreefbeeld vegetaties & leefgebieden:

Alle in het natuurbeheerplan voorkomende natuurstreefbeelden vegetatie worden overgenomen van werkblad 3.b doelstellingen per geometrie. Ook de leefgebieden van een soort worden weergegeven.

Monitoring is verplicht:

Ja/nee: Hier zie je voor elke natuurstreefbeeld-vegetatie of er naast de basismonitoring (jaarlijks registreren van beheerwerken en om de 6 jaar invullen van een evaluatieformulier) ook verplichte monitoring is via indicatorlijsten. Daarnaast zie je voor de leefgebieden van een soort of opvolging verplicht is.

Totale oppervlakte NSB (ha):

De totale oppervlakte van de percelen of gedeelten ervan in het terrein waarvoor dit natuurstreefbeeld (vegetatie of leefgebied van een soort) in het natuurbeheerplan tot doel gesteld wordt.

Aantal indicatorlijsten:

Aan de hand van de totale oppervlakte van het natuurstreefbeeld vegetatie wordt berekend hoeveel indicatorlijsten je moet invullen.

Te doorlopen oppervlakte per indicatorlijst:

Hier zie je de aangewezen oppervlakte (ha) of lengte (m) van het proefvlak waarvoor de indicatorlijst moeten ingevuld worden.

Werkblad 5.b Bijkomende opvolging

In dit werkblad kan je de nodige gegevens invullen voor de berekening van de aanvullende subsidie voor de opvolging van resultaatsindicatoren. Daarvoor moet je eerst deel 5 'Opvolging' van het natuurbeheerplan opmaken conform de [handleiding natuurbeheerplan deel 5 opvolging](#). In deze handleiding vind je terug in welke gevallen bijkomende monitoring kan of moet. Op basis daarvan kan je vervolgens dit werkblad invullen.

Type geometrie – nummer geometrie – oppervlakte (ha):

Deze velden worden overgenomen van werkblad 1. a indeling geometrie

Opvolgen cfr code a.d.h.v. indicatorlijsten obv NSB_1 tot 4 – Percentage_1 tot 4:

In deze velden zie je per beheereenheid of andere geometrie voor welke natuurstreefbeelden en over welk gedeelte van de beheereenheid er opvolging via indicatorlijsten moet gebeuren.

Reeds voorziene basismonitoring (% van geometrie):

Hier zie je per beheereenheid of andere geometrie over welk percentage van de oppervlakte er verplichte opvolging is aan de hand van indicatorlijsten.

Maximum bijkomende opvolging (% geometrie):

Hier zie je over welk percentage van de beheereenheid of andere geometrie het mogelijk is te kiezen voor nog bijkomende opvolging aan de hand van indicatorlijsten. Voorbeeld: als je maar voor een gedeelte van een beheereenheid verplicht indicatorlijsten moet invullen, kan je er voor kiezen om dat meteen toch voor de volledige beheereenheid te doen.

Bijkomende opvolging a.d.h.v. indicatorlijsten:

Keuzeveld: ja/nee. Hier vul je 'ja' in als je ervoor kiest bijkomende opvolging aan de hand van indicatorlijsten te doen.

Bijkomende opvolging (% van geometrie >max.):

Hier vul je het percentage van de beheereenheid of andere geometrie in waarover je de bijkomende opvolging aan de hand van indicatorlijsten zal doen. Dat percentage kan maximaal het percentage zijn dat in de kolom M (maximum bijkomende opvolging (% van geometrie)) staat.

Opvolgen cfr code soorten 1 tot 4:

In deze velden zie je per beheereenheid of andere geometrie voor welke soorten er opvolging kan gebeuren.

Bijkomende opvolging voor het inventariseren van soorten:

Keuzeveld: ja/nee. Als je in het natuurbeheerplan voor de beheereenheid (of andere geometrie) in het natuurbeheerplan bijkomende monitoring van een soort via gestandaardiseerde vangst- of telmethode voorziet, vul je "ja" in, anders "nee". In de [handleiding natuurbeheerplan deel 5 opvolging](#) vind je een overzicht van alle soorten die in aanmerking komen voor opvolging via een gestandaardiseerde vangst- of telmethode.

Welke soorten?

Vrij veld: je kiest hier uit de soorten vermeld in de kolommen P tot en met S 'Opvolgen cfr. code soorten 1 tot en met 4'.

Beschrijving gestandaardiseerde vangst- of telmethode:

Vrij veld: Beschrijving van de methode

Aantal peilbuizen:

Vrij invulveld: getal. In het natuurbeheerplan wordt vastgelegd voor welke natuurstreefbeelden het grondwater- of oppervlaktewaterpeil moet opgevolgd worden. Vul in dit veld het aantal peilbuizen in voor de beheereenheid. Het totaal aantal peilbuizen wordt eerst berekend voor het volledige natuurterrein, in functie van de oppervlakte van de relevante natuurstreefbeelden. Deze worden daarna optimaal geplaatst op het natuurterrein en hieruit kan je dan het aantal peilbuizen per beheereenheid afleiden.

Werkblad 5.c Registratie beheermaatregel

Na de goedkeuring van het natuurbeheerplan moet je jaarlijks de uitgevoerde beheermaatregelen registreren.

Natuur en Bos zal een webtoepassing voor het maken en opvolgen van natuurbeheerplannen ontwikkelen, waarin dan ook de registratie van de beheerwerken mogelijk zal zijn. In afwachting daarvan kan je op dit werkblad 5.c. de uitgevoerde beheermaatregelen opnemen.

Telkens je een beheerwerk uitgevoerd hebt, maak je een nieuwe rij aan.

Nummer geometrie:

Keuzelijst: Kies de beheereenheid of het object waar je een beheerwerk hebt uitgevoerd.

Uitgevoerd beheer:

Keuzelijst: Kies uit de standaardlijst van beheermaatregelen (zie bijlage 3) de juiste maatregel.

Jaar:

Keuzelijst: Duid het jaar aan waarin het beheerwerk is uitgevoerd

Datum:

Vrij veld: De datum waarop het beheerwerk is uitgevoerd. Je kan ook een periode invullen.

Vrij tekstveld:

Omschrijf hier het beheerwerk met meer details. Verwijs indien mogelijk naar het natuurstreefbeeld of andere doelstelling die voor deze beheereenheid of object vastgelegd is in het natuurbeheerplan.

Werkblad SUBSIDIE_per geometrie

Op dit werkblad worden alle subsidies nog eens weergegeven per beheereenheid of andere geometrie voor 6 jaar.

Werkblad SUBSIDIE_per beheerder

In sommige gevallen is het handig om een berekening van de subsidie te hebben per beheerder.

Daarvoor maak je een lijst van de beheerders en nummert ze (maximaal 10). Op het werkblad 2. 'Gegevens uit inventarisatie' kan je een kolom I zichtbaar maken, waar je voor elk beheereenheid of object aangeeft bij welke beheerder het hoort.

Op het werkblad SUBSIDIE_per beheerder zie je in de eerste tabel de groepering van de subsidies per eigenaarstype (natuurlijke persoon - privaatrechtelijke rechtspersoon - Agentschap voor Natuur en Bos - andere Vlaamse overheid - bestuur en andere).

Daaronder zie je de groepering van de subsidies per beheerder.

Bijlage 1: Overzicht gesubsidieerde natuurstreefbeelden - vegetaties

SLIKKEN EN SCHORREN		NBP type
1130	Estuaria	2, 3, 4
1140	Slik- en zandplaten die droogvallen bij eb	2, 3, 4
1310_binnendijks	Slikken met Zeekraal, binnendijks	2, 3, 4
1310_pol_binnendijks	Binnendijks gelegen zeekraalvegetaties	2, 3, 4
1310_buitendijks	Slikken met Zeekraal, buitendijks	2, 3, 4
1310_zk_buitendijks	Buitendijks laag schor met zeekraalvegetaties	2, 3, 4
1310_zv_buitendijks	Buitendijks hoog schor met zeevetmuurvegetaties (Saginion maritimae)	2, 3, 4
1320	Schorren met Slijkgrasvegetatie	2, 3, 4
1330_binnendijks	Atlantische schorren, binnendijks	2, 3, 4
1330_hpr_binnendijks	Binnendijkse zilte vegetaties	2, 3, 4
1330_buitendijks	Atlantische schorren, buitendijks	2, 3, 4
1330_da_buitendijks	Buitendijkse schorren	2, 3, 4
STRAND EN DUINEN		
2110	Embryonale wandelende duinen	2, 3, 4
2120	Wandelende duinen met Helmgras	2, 3, 4
2130	Vastgelegde duinen	2, 3, 4
2130_hd	Vastgelegde duinen – duingrasland van kalkrijke milieus	2, 3, 4
2130_had	Vastgelegde duinen – duingrasland van kalkarme milieus	2, 3, 4
2150	Vastgelegde ontkalkte duinen	2, 3, 4
2160	Duinstruweel met duindoorn	2, 3, 4
2170	Duinstruweel van Kruiplwilg	2, 3, 4
2180	Natuurlijke loofbossen van de kustduinen	2, 3, 4
2190	Vochtige duinvalleien	2, 3, 4
2190_mp	Duinpannen met kalkminnende vegetaties	2, 3, 4
STILSTAANDE WATEREN		
3110	Voedselarme zwak gebufferde vennen die niet vaak droogvallen	2, 3, 4
3130	Voedselarme tot matig voedselarme wateren met droogvallende oevers	2, 3, 4
3130_aom	Voedselarme tot matig voedselarme vijvers en vennen met pioniersgemeenschappen op de kale over of in de ondiepe oeverzone	2, 3, 4
3130_na	Oevers van tijdelijke of permanente plassen of poelen met eenjarige dwergbiezenvegetaties	2, 3, 4
3140	Wateren met kranswiervegetaties	2, 3, 4
3150	Voedselrijke, gebufferde wateren met rijke waterplantvegetatie	2, 3, 4
3160	Zure bruingekleurde vennen	2, 3, 4
rbbah	rbb zilte plassen	2, 3, 4
andere_ae	andere vegetatie: eutrofe plas (ae, aer of aev) met (matig) soortenrijke waterplantenvegetatie	2
andere_ao	andere vegetatie: oligotrofe tot mesotrofe plas (ao, aoo of aom) met (matig) soortenrijke waterplantenvegetatie	2
andere_ap	andere vegetatie: plas (ap of apo) met (matig) soortenrijke waterplantenvegetatie	2
andere_ah	andere vegetatie: brakke plas of zilt water (ah)	2
STROMENDE WATEREN		
3260	Ondiepe beken en rivieren met goede structuur en watervegetaties	2, 3, 4
3270	Dynamische rivieren met voedselrijk slikoevers met eenjarige planten	2, 3, 4

HEIDEN EN HOOGVEEN		
2310	Droge heide op jonge zandafzettingen	2, 3, 4
2330	Open graslanden op landduinen	2, 3, 4
2330_bu	Open grasland op landduinen met buntgras	2, 3, 4
2330_dw	Open grasland op landduinen met dwerghaver	2, 3, 4
4010	Vochtige tot natte heide	2, 3, 4
4030	Droge heide	2, 3, 4
7110	Actief hoogveen	2, 3, 4
7140	Voedselarme tot matig voedselarme verlandingsvegetaties	2, 3, 4
7140_oli	Oligotroof en zuur overgangsvveen	2, 3, 4
7140_meso	Mineraalarm, circum-neutraal overgangsvveen	2, 3, 4
7140_bas	Basenrijk trilveen met Ronde zegge	2, 3, 4
7140_mrd	Varen- en/of (veen)mosrijke rietlanden op drijftillen	2, 3, 4
7150	Slenken en plagplekken op vochtige bodems in de heide	2, 3, 4
andere_cp	Andere vegetatie: adelaarsvarenheide (cp of cpb)	2
andere_cd	Andere vegetatie: vergraste heide met bochtige smele (cd of cdb)	2
andere_cm	Andere vegetatie: vergraste heide met pijpenstrootje (cm of cmb)	2
MOERASSEN		
7210	Galigaanvegetaties	2, 3, 4
7220	Kalktufbronnen met tufsteenformatie	2, 3, 4
7230	Kalkmoeras	2, 3, 4
rbbmr	rbb rietlandvegetatie	2, 3, 4
rbbmc	rbb grote zeggenvegetatie	2, 3, 4
rbbms	rbb kleine zeggenvegetatie	2, 3, 4
andere_mr	Andere vegetatie: rietvegetatie (mr)	2
andere_mc	Andere vegetatie: grote zeggevegetatie (mc)	2
andere_mz	Andere vegetatie: brak tot zilt moeras (mz)	2
andere_md	Andere vegetatie: drijftil met andere vegetaties (md_anders)	2
HALFNATUURLIJKE GRASLANDEN		
6120	Stroomdalgraslanden langs de Maas	2, 3, 4
6210	Droge kalkgraslanden en struweel op kalkbodem.	2, 3, 4
6230	Heischrale graslanden en soortenrijke graslanden van zure bodems	2, 3, 4
6230_hn	Droge heischrale graslanden	2, 3, 4
6230_hmo	Vochtige heischrale graslanden	2, 3, 4
6230_hnk	Droge kalkrijkere heischrale graslanden	2, 3, 4
6230_ha	Soortenrijke graslanden van het struisgrasverbond	2, 3, 4
6410	Blauwgraslanden	2, 3, 4
6410_ve	veldrusassociatie	2, 3, 4
6410_mo	blauwgrasland	2, 3, 4
6510	Glanshaver- en Grote vossenstaartgraslanden	2, 3, 4
6510_hu	Glanshavergrasland	2, 3, 4
6510_hus	Glanshavergrasland met Grote pimpernel	2, 3, 4
6510_hua	Grote vossenstaartgraslanden met Weidekervel of Weidekervel-torkruid	2, 3, 4
6510_huk	Kalkrijk kamgrasland	2, 3, 4
rbbhc	rbb dotterbloemgrasland	2, 3, 4
rbbhu	rbb mesofiel hooiland (hu)	2, 3, 4

rbbha	rbb struisgrasvegetatie (ha)	2, 3, 4
andere_hu	Andere vegetatie: soortenrijk mesofiel hooiland (hu)	2
andere_ha	Andere vegetatie: soortenrijke struisgrasvegetatie (ha)	2
SOORTENRIJKE PERMANENTE GRASLANDEN		
rbbkam	rbb kamgrasland	2, 3, 4
rbbzil	rbbzil - rbb zilverschoongrasland	2, 3, 4
andere_hj	Andere vegetatie: soortenrijk licht bemest grasland (hj of hjb)	2
andere_hp*	Andere vegetatie: soortenrijk permanent cultuurgrasland (hp* of hpr*)	2
RUIGTEN EN PIONIERSVEGETATIES		
6430	Voedselrijke, soortenrijke ruigtes langs waterlopen en boszomen	2, 3, 4
rbbhf	rbb moerasspirearuigte met graslandkenmerken	2, 3, 4
andere_hr	soortenrijk verruigd grasland (hr)	2
andere_ku	soortenrijke ruderale vegetatie of pioniersvegetatie (ku, ku*, kub, kub*)	2
andere_hv	Zinkgrasland (hv)	2
STRUWELEN		
5130	Jeneverbesstruweel	2, 3, 4
5130_hei	Jeneverbesstruweel in heide	2, 3, 4
5130_kalk	Jeneverbesstruweel in kalkgrasland	2, 3, 4
rbbsg	rbb brem- en gaspeldoornstruweel	2, 3, 4
rbbsm	rbb gagelstruweel	2, 3, 4
rbbsf	rbb moerasbos met breedbladige wilgen	2, 3, 4
rbbso	rbb vochtig wilgenstruweel op veen of zure grond	2, 3, 4
rbbsp	rbb doornstruwelen van leemhoudende grond	2, 3, 4
andere_sz	soortenrijk natuurlijk struweel (sz)	2
andere_so	Vochtig wilgenstruweel op veen of zure grond (so)	2
EIKEN- EN BEUKENBOSSEN		
9110	Veldbies-Beukenbossen	2, 3, 4
9120	Eiken-Beukenbossen op zure bodems	2, 3, 4
9130	Eiken-Beukenbossen met Wilde hyacint en Parelgras-Beukenbossen	2, 3, 4
9150	Kalkrijke beukenbossen	2, 3, 4
9160	Essen-Eikenbossen zonder Wilde hyacint	2, 3, 4
9190	Oude Eiken-Berkenbossen op zeer voedselarm zand	2, 3, 4
VALLEI- EN MOERASBOSSEN		
91D0	Veenbossen	2, 3, 4
91E0	Valleibossen, Elzenbroekbossen en zachthoutooibossen	2, 3, 4
91E0_va	alluviaal essen-olmenbos	2, 3, 4
91E0_vc	elzen-essenbos van bronnen en bronbeken	2, 3, 4
91E0_sf	zachthoutooibos (willgenvloedbos <i>Salicetum albae</i>)	2, 3, 4
91E0_vm	mesotroof elzenbos met zeggen	2, 3, 4
91E0_vn	nitrofiel alluviaal elzenbos	2, 3, 4
91E0_vo	oligotroof elzenbos met veenmos	2, 3, 4
91F0	Hardhoutooibossen	2, 3, 4
OVERIGE BOSSEN EN AANPLANTEN		
rbbppm	rbb structuurrijk oude Grove dennenbestand	2, 3, 4
AKKERS		
andere_b*	soortenrijke akker (b*)	2

GROTEN

8310

Niet voor het publiek opengestelde grotten

2, 3, 4

Bijlage 2: Aanvullende subsidie voor het behoud en de verbetering van soorten

Pakket	maatregelen	soortengroep	bedrag per jaar
1	onderhoud van greppels met het oog op slikranden	1	0,3 euro per meter
2	onderhoud van kleine landschapselementen: haag	2 + 3 + 4 + 8	1,5 euro per meter
3	onderhoud van kleine landschapselementen: houtkant	2 + 3 + 4 + 8	25 euro per are
4	onderhoud van kleine landschapselementen: knotbomen	2 + 8	1,5 euro per boom
5	onderhoud van kale bodem - microschaal	2 + 3 + 4 + 5 + 6	25 euro per are kale bodem
6	gefaseerd maaien omwille van ongewervelden	2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 8	110 euro per ha
7	hakhout- of middelhoutbeheer	6 + 7 + 8 + 9	100 euro per ha
8	ruimen van poelen die kleiner zijn dan 100 m ²	12	70 euro per poel
9	ruimen van poelen die groter zijn dan 100 m ² en maximaal 300 m ² zijn	12	125 euro per poel
10	ruimen van poelen die groter zijn dan 300 m ²	12	175 euro per poel
11	traditioneel vijverbeheer kleiner dan 3 ha, met uitsluiting van het ruimen van het slib	10 + 11 + 12 + 13	580 euro per vijver
12	traditioneel vijverbeheer groter dan 3 ha, met uitsluiting van het ruimen van het slib	10 + 11 + 12 + 13	860 euro per vijver
13	maaien bij traditioneel vijverbeheer	11 + 12 + 13	1850 euro per ha

Bijkomende technische voorwaarden:

- Pakket 1: niet mogelijk als de maatregel aansluit bij NSB 1310, 1330, 6410, rbbhc of rbbzil.
- Pakket 5: het onderhoud moet zo uitgevoerd worden dat op korte afstand van elkaar kleine plekken met kale bodem ontstaan en behouden blijven, waar regelmatig wordt geplagd, gechopperd en de opslag wordt verwijderd. Deze maatregel wordt gemiddeld om de 4 jaar uitgevoerd.
- pakket 6: het terrein moet op twee verschillende tijdstippen gemaaid worden in een door Natuur en Bos bepaald maairitme.
- pakket 8, 9 en 10: de poel moet gemiddeld één keer om de 8 jaar worden geruimd
- pakket 11 en 12 :

Afvissen en vijver aflatens minstens om de 6 jaar
Ecologisch verantwoorde visbevoering

Grachten ruimen
 Filters reinigen
 Geen professionele viskweker

- Pakket 13: alleen mogelijk in combinatie met pakket 11 of 12

Bijlage 3: Standaardlijst beheermaatregelen

Code	beschrijving
BM10	Intensief maaien (3 x jaarlijks)(hooilandbeheer)
BM11	2 x jaarlijks maaien (hooilandbeheer)
BM12	2 x jaarlijks vroeg maaien (hooilandbeheer)
BM13	2 x jaarlijks laat maaien (hooilandbeheer)
BM14	1 x jaarlijks maaien (hooilandbeheer)
BM20	Jaarlijks maaien en nabegrazen (hooiweidebeheer)
BM30	Alternerend maaien en begrazen (wisselweidebeheer)
BM40	Meerjaarlijks maaien (ruigtebeheer en maaien in heide)
BM50	Gefaseerd maaibeheer (niet ganse perceel ineens)
BM60	Frequent maaien (Gazonbeheer)
BM70	Occasioneel maaien
BK11	Afgraven - uitgraven
BK12	Herprofileren (neutrale grondbalans)
BK13	Ophogen
BK20	Plaggen
BK30	Chopperen
BK40	Slib- en kruidruimen
BK41	Kruidruimen
BK42	Slibruimen
BG10	Jaarrondbegrazing
BG20	Seizoensbegrazing
BG30	Nabegrazing
BG40	Rotatiebegrazing / Stootbegrazing
BG50	Geherderde begrazing
BW10	Beheer waterpeil en afvoerdynamiek
BW11	Bevloeien
BW20	Beheer bufferend vermogen Naar BL
BW30	Waterkwaliteitsbeheer
BW40	Tijdelijk droogzetten
BZ	Verstuivingsbeheer
BA	Akkerbeheer
BL01	Mestgift
BL02	Bekalken
BL03	Belemen
BL04	Uitmijnen
BO01	Ophalen afval
BO02	Opruimen zwerfvuil
BI1	beheren wegen, paden en bruggen

BI11	aanleggen van wegen, paden en bruggen
BI12	onderhouden van wegen, paden en bruggen
BI13	afbreken van wegen, paden en bruggen
BI2	beheren recreatieve infrastructuur
BI21	aanleggen van recreatieve infrastructuur
BI22	onderhouden van recreatieve infrastructuur
BI23	afbreken van recreatieve infrastructuur
BI3	beheren begrazingsinfrastructuur
BI31	aanleggen van begrazingsinfrastructuur
BI32	onderhouden van begrazingsinfrastructuur
BI33	afbreken van begrazingsinfrastructuur
BI4	beheren bosverjongingsinfrastructuur (boombescherming en rasters)
BI41	aanleggen van bosverjongingsinfrastructuur (boombescherming en rasters)
BI42	onderhouden van bosverjongingsinfrastructuur (boombescherming en rasters)
BI43	afbreken van bosverjongingsinfrastructuur (boombescherming en rasters)
BI5	beheren ecologische infrastructuur
BI51	aanleggen van ecologische infrastructuur
BI52	onderhouden van ecologische infrastructuur
BI53	afbreken van ecologische infrastructuur
BI6	beheren monitoringsinfrastructuur
BI61	aanleggen van monitoringsinfrastructuur
BI62	onderhouden van monitoringsinfrastructuur
BI63	afbreken van monitoringsinfrastructuur
BI7	beheren hydrologische infrastructuur
BI71	aanleggen van hydrologische infrastructuur
BI72	onderhouden van hydrologische infrastructuur
BI73	afbreken van hydrologische infrastructuur
BI8	beheren dienstinfrastructuur
BI81	aanleggen van dienstinfrastructuur
BI82	onderhouden van dienstinfrastructuur
BI83	afbreken van dienstinfrastructuur
BI9	beheren jachtinfrastructuur (hoogzitten etc.)
BI91	aanleggen van jachtinfrastructuur
BI92	onderhouden van jachtinfrastructuur
BI93	afbreken van jachtinfrastructuur
BI+	beheren overige infrastructuur
BI+1	aanleggen van overige infrastructuur
BI+2	onderhouden van overige infrastructuur
BI+3	afbreken van overige infrastructuur
BP01	Beheren collectie
BP02	Hagen, struiken en heesters snoeien en scheren beheren
BP03	Perkbeheer
BX	Boomkwekerijbeheer
BF	Viskwekerijbeheer
BS1	Visstandsbeheer
BS11	afvissen
BS12	bepoten
BS20	(her)introductie plantensoorten

BS30	(her)introductie diersoorten
BS40	Zaadoogst (autochtone bronnen)
BS50	Bestrijding plantensoorten
BS60	Bestrijding diersoorten
BS70	onkruid, ziektes & plagen (parken en boomkwekerij)
BV01	Beheerbranden
BV02	Verbranden van ...
BV03	Brandbestrijding
BV04	Brandpreventie
BN	Permanent nulbeheer
BB11	Terreinvoorbereiding
BB12	Aanplant
BB13	Inboeten
BB14	Vrijstellen
BB15	Zuivering
BB20	Selectie
BB31	Opsnoeien
BB32	Vormsnoei
BB33	Knotten
BB41	Dunning
BB42	Kaalkap
BB43	Groepenkap
BB44	Individuele kap
BB47	Hakhoutkap
BB48	Gefaseerde eindkap (dreven en bomenrijen)
BB49	Brandhoutkap
BB50	ringen
BB60	omtrekken
BB71	windval
BB72	sanitaire kap
BB73	veiligheidskap
BB80	Verwijderen boomopslag
BB90	Ontstronken
BH	Kuddebeheer
MB01	Basisinventarisatie beheerplan - Bos
MB02	Basisinventarisatie beheerplan - Grasland
MB03	Basisinventarisatie beheerplan - Heide en Hoogveen
MB04	Basisinventarisatie beheerplan - Moeras
MB05	Basisinventarisatie beheerplan - Open water
MB06	Basisinventarisatie beheerplan - Ruigten en pioniersvegetaties
MB07	Basisinventarisatie beheerplan - Struwelen
MB08	Basisinventarisatie beheerplan - Akkers
MB09	Basisinventarisatie beheerplan - Procesgestuurde natuur
MB10	Basisinventarisatie beheerplan - KLE's
MB11	Basisinventarisatie beheerplan - Park
MK	Kartering vegetatie
MQ	Beheermonitoring - kwaliteitsmeting natuurstreefbeeld
MQ01	Kwaliteitsmeting natuurstreefbeeld / Bos

MQ02	Kwaliteitsmeting natuurstreefbeeld / Grasland
MQ03	Kwaliteitsmeting natuurstreefbeeld / Heide en Hoogveen
MQ04	Kwaliteitsmeting natuurstreefbeeld / Moeras
MQ05	Kwaliteitsmeting natuurstreefbeeld / Open water
MQ06	Kwaliteitsmeting natuurstreefbeeld / Ruigten en pioniersvegetaties
MQ07	Kwaliteitsmeting natuurstreefbeeld / Struwelen
MQ08	Kwaliteitsmeting natuurstreefbeeld / Akkers
MQ09	Kwaliteitsmeting natuurstreefbeeld / Procesgestuurde natuur
MQ10	Opvolging andere vegetatiedoelen
MR	Monitoring beleving
MQ	Monitoring economisch doel
MS	Beheermonitoring - Monitoring doelsoorten /
MWG	Monitoring water / grondwater
MWO	Monitoring water / oppervlaktewater
MC10	Veiligheidscontrole
AA	Administratie / Administratie arbeidersploegen /
LT	Logistiek / Transport /
LM	Materieelbeheer
LM01	Onderhoud materieel
LM02	Herstel materieel
H	Handhaving
E	Erfgoedbeheer
P1	Rondleidingen geven
P2	Organisatie evenementen

Bijlage 4: Keuzelijst met object–types.

	Object-type
Beheerobjecten	andere éénmalige inrichting
Beheerobjecten	Groep plagplekken
Beheerobjecten	ontgrondingsplek
Beheerobjecten	Permanente open plek
Beheerobjecten	Plagplek
Beheerobjecten	Vaste ruimingspiste
Beheerobjecten	Stapelplaats
Beheerobjecten	Verjongingsgroep
Beheerobjecten	Verouderingseiland
Belevingszones	Begrazingszone
Belevingszones	Bivakzones
Belevingszones	Hondenlosloopzones
Belevingszones	Natuurbegraafplaats
Belevingszones	Niet-toegankelijke zone
Belevingszones	Speelzone
Belevingszones	Vrij toegankelijke zone - andere
Belevingszones	Vrij toegankelijke zone - ligweide
Belevingszones	Vrij toegankelijke zone - picknickweide
Belevingszones	Vrij toegankelijke zone - struinnatuur
Belevingszones	Zone Duiken toegelaten
Belevingszones	Zone enkel toegankelijk op de wegen
Belevingszones	Zone Kajakken toegelaten
Belevingszones	Zone Roeien toegelaten
Belevingszones	Zone Schaatsen toegelaten onder strikte voorwaarden
Belevingszones	Zone Surfen toegelaten
Belevingszones	Zone Vissen niet toegelaten
Belevingszones	Zone Vissen toegelaten
Belevingszones	Zone Zeilen toegelaten
Belevingszones	Zone Zwemmen toegelaten
Bosbalansobjecten	Bebossingplek
Bosbalansobjecten	Ontbossingplek
Erfgoedobjecten	archeologische site
Erfgoedobjecten	historisch landschap
Erfgoedobjecten	historisch park of tuin
Gebouwen	bezoekerscentrum
Gebouwen	Brandtoren
Gebouwen	Historisch gebouw
Gebouwen	Ijskelder

Gebouwen	Kapel
Gebouwen	Loods
Gebouwen	schuilhut/afdak
Gebouwen	toiletgebouw
Gebouwen	Uitkijktoren
Infoborden & wegwijzers	Educatief bord
Infoborden & wegwijzers	Fietsknooppunt
Infoborden & wegwijzers	Wandelknooppunt
Infoborden & wegwijzers	Infobord
Infoborden & wegwijzers	Infobord
Infoborden & wegwijzers	Infobord
Infoborden & wegwijzers	Wegwijzer
Infrastructuur	Afsluitingen
Infrastructuur	Afsluitingen
Infrastructuur	Bank
Infrastructuur	Bruggen
Infrastructuur	Doorgang door veeraster ("gaar")
Infrastructuur	Duikers
Infrastructuur	Fietsenstalling
Infrastructuur	Jachtkansel
Infrastructuur	Klaphekje
Infrastructuur	Overstapje
Infrastructuur	Paal voor Toegankelijkheidsbordjes
Infrastructuur	Parking
Infrastructuur	Peilbuizen-reeks
Infrastructuur	Peilbuis
Infrastructuur	Picknick-set
Infrastructuur	Pomp
Infrastructuur	Poort
Infrastructuur	Slagboom
Infrastructuur	Speeltuigen
Infrastructuur	Speeltuin (= reeks speeltuigen)
Infrastructuur	Steiger
Infrastructuur	Vangkraal
Infrastructuur	Veerooster
Infrastructuur	Veeschuilhok
Infrastructuur	Vogelkijkwand/Vogelkijkhut
Infrastructuur	Vuilnisbakken
Infrastructuur	Vuilnisbakken reeks
Infrastructuur	Waterpunt voor grazers
Infrastructuur	Zonnepaneel
KLE	Beek, sloot, gracht
KLE	berm
KLE	Boszoom & mantel
KLE	Bron
KLE	Bron- of kwelzone

KLE	dreefboom
KLE	dreven & bomenrijen
KLE	graft (mini-terras)
KLE	greppels (laantjes, zouwen)
KLE	greppels met slikranden
KLE	greppels met slikranden - zone
KLE	haag
KLE	holle weg
KLE	hoogstamboomgaard
KLE	houtkant & houtwal
KLE	individuele boom
KLE	individuele boom
KLE	individuele boom
KLE	kale bodem - microschaal
KLE	Knotbomenrij
KLE	knotboom
KLE	poel <100m ²
KLE	poel 100-300m ²
KLE	poelen >300m ²
KLE	Rivier
KLE	vijver<3ha
KLE	vijver>3ha
KLE	vijver
Mobiele arbeidsmiddelen	Accugereedschap
Mobiele arbeidsmiddelen	Electrisch gereedschap
Mobiele arbeidsmiddelen	Pneumatische gereedschap
Mobiele arbeidsmiddelen	Verbrandingsmotor - Bosmaaier
Mobiele arbeidsmiddelen	Verbrandingsmotor - Kettingzaag
Mobiele arbeidsmiddelen	Aanhangwagens - < 750 kg
Mobiele arbeidsmiddelen	Aanhangwagens - > 750 kg
Mobiele arbeidsmiddelen	Aftak-aangedreven
Mobiele arbeidsmiddelen	Bestelwagens
Mobiele arbeidsmiddelen	Hydraulisch aangedreven
Mobiele arbeidsmiddelen	Minimachines - Gator
Mobiele arbeidsmiddelen	Terreinwagens
Mobiele arbeidsmiddelen	Toebehoren - Gedragen onderdelen/Niet aangedreven
Mobiele arbeidsmiddelen	Toebehoren Hef- & Hijsmachines - Hijsbanden
Mobiele arbeidsmiddelen	tractoren
Mobiele arbeidsmiddelen	Trekker - 1-assige trekker
Mobiele arbeidsmiddelen	Vrachtwagens
Omlopen en routes	Blindenpad
Omlopen en routes	Blote voeten pad
Omlopen en routes	Fietsers en ruiters
Omlopen en routes	Fietspad
Omlopen en routes	Finse piste
Omlopen en routes	Fitometer

Omlopen en routes	Geocaching
Omlopen en routes	Leepad
Omlopen en routes	Loopomloop
Omlopen en routes	Mennerspad
Omlopen en routes	Mountainbikepad
Omlopen en routes	Natuurloop
Omlopen en routes	Ontoegankelijke paden
Omlopen en routes	Oriëntatieloop
Omlopen en routes	Petanquebaan
Omlopen en routes	Rolstoelvriendelijk pad
Omlopen en routes	Ruiterpad
Omlopen en routes	Wandelaars en fietsers
Omlopen en routes	Wandelaars, fietsers en ruiters
Omlopen en routes	Wandelpad
Toegankelijkheidsbordjes	A00 bis uitsluitend voetg tweetalig
Toegankelijkheidsbordjes	A00 uitsluitend voetg
Toegankelijkheidsbordjes	A01 fietser
Toegankelijkheidsbordjes	A02 ruiter
Toegankelijkheidsbordjes	A03 gespan
Toegankelijkheidsbordjes	A04 sleehonden gespan
Toegankelijkheidsbordjes	A05 rolstoelgebruiker
Toegankelijkheidsbordjes	A06 visser
Toegankelijkheidsbordjes	A07 schaatser
Toegankelijkheidsbordjes	A08 zwemmer
Toegankelijkheidsbordjes	A09 duiker
Toegankelijkheidsbordjes	A10 kajak
Toegankelijkheidsbordjes	A11 zeiler
Toegankelijkheidsbordjes	A12 roeier
Toegankelijkheidsbordjes	A13 surfer
Toegankelijkheidsbordjes	A14 honden aan leiband
Toegankelijkheidsbordjes	doorgang op eigen risico
Toegankelijkheidsbordjes	pijl vissers van waar tot waar nieuw
Verbodsbordjes	V00 voetganger verbod
Verbodsbordjes	V01 fietser
Verbodsbordjes	V02 ruiter
Verbodsbordjes	V03 gespan
Verbodsbordjes	V04 sleehonden
Verbodsbordjes	V05 verboden voertuigen
Verbodsbordjes	V06 visser
Verbodsbordjes	V07 schaatser
Verbodsbordjes	V08 zwemmers
Verbodsbordjes	V09 duiker
Verbodsbordjes	V10 kajak
Verbodsbordjes	V11 zeiler
Verbodsbordjes	V12 roeier
Verbodsbordjes	V13 surfer

Verbodsbordjes	V14 bis prive eigendom tweetalig
Verbodsbordjes	V14 prive eigendom
Verbodsbordjes	V15 verboden toegang
Verbodsbordjes	V16 bis fauna en flora tweetalig
Verbodsbordjes	V16 fauna en flora
Verbodsbordjes	V17 bis brandgevar tweetalig
Verbodsbordjes	V17 brandgevaar
Verbodsbordjes	V18 beheerwerken
Verbodsbordjes	V18 bis beheerwerken tweetalig
Verbodsbordjes	V19 bis jacht tweetalig
Verbodsbordjes	V19 jacht
Verbodsbordjes	V20 honden verboden
Verbodsbordjes	V21 voederen
Wegen & paden	Andere
Wegen & paden	Half verhard
Wegen & paden	Knuppelpad
Wegen & paden	Onverhard
Wegen & paden	Verhard
Zonebordjes	Z01 bis speelzone tweetalig
Zonebordjes	Z01 speelzone
Zonebordjes	Z02 bis vrij toegankelijke zone tweetalig
Zonebordjes	Z02 vrij toegankelijke zone
Zonebordjes	Z03 begrazingszone
Zonebordjes	Z03 bis begrazingszone
Zonebordjes	Z04 bis bivakzone tweetalig
Zonebordjes	Z04 bivakzone
Zonebordjes	Z05 bis hondenzone tweetalig
Zonebordjes	Z05 hondenzone
Monitoringsobjecten	Monitoringsobject
Faunaobjecten	Horst, nest, burcht of koepel